herpy

GEKKOER

Nephrurus asper

Nephrurus asper er en kompakt, tornet knopphalegekko fra det østlige og nordlige Queensland med ru, knoppet hud og en kort hale som ender i en rund knopp. Den er nattaktiv, lever av insekter og hører til de få gekkoene som ikke kan kaste halen.

Familie: Carphodactylidae Engelsk: Eastern prickly knob-tailed gecko Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**10-12 cm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**10-15 år**
Aktiv	**Om natten**
Levevis	**Klippelevende og bakkelevende**
Biotop	**Savanne og klippeterreng**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**60 × 45 × 30 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Varmeplass	**30-32 °C**
Temperatur, natt	**20-23 °C**
Luftfuktighet	**30-50 %**
UVB	**Valgfritt**
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**18 mnd.**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Inkubasjon	**65-100 dager** ved 27-29 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste III**
EU-vedlegg	**Vedlegg C**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Nephrurus asper er en knopphalegekko hvis korte hale ender i en liten, rund knopp. Kroppen er kompakt med stort hode og store øyne, og huden er dekket av spisse knopper som gir arten dens vitenskapelige navn: *asper* betyr ru. Arten ble beskrevet av Albert Günther i 1876 og er typeart for slekten *Nephrurus*.

Voksne dyr måler 10-12 cm fra snute til kloakk. Ungene er omtrent 4 cm ved klekking. Vekten er ikke dokumentert. Levetiden i fangenskap er ikke kjent; 10-15 år er et anslag ut fra slekten.

N. asper kan, som sine nærmeste slektninger, ikke kaste halen. Halen må derfor aldri gripes, og dyret må ikke løftes i den. Når gekkoen føler seg truet, reiser den seg høyt på bena, åpner munnen og hveser.

Utbredelse og leveområde

Arten lever i det østlige og nordlige Queensland i Australia, fra Cape York-halvøya i nord til det sentrale Queensland i sør og innover i landet til omtrent de sentrale høylandsslettene. Typelokaliteten er Peak Downs i det sentrale Queensland.

Tidligere ble bestander i Northern Territory og det nordlige Western Australia også regnet til *N. asper*. Etter den siste revisjonen av gruppen i 2022 hører de vestlige og sentrale bestandene til andre arter, blant annet *Nephrurus amyae*, *Nephrurus sheai* og den nybeskrevne *Nephrurus eromanga* fra det vestlige Queensland, og *N. asper* i snever forstand lever bare i

Queensland.

> **Naturlig utbredelse:** Australia.

LEVEOMRÅDE

Nephrurus asper lever i tørr, åpen skog og på klippeframspring. På dagen ligger den skjult i sprekker, under steiner og i hulrom, og om natten kommer den fram og jakter insekter og andre små leddyr på bakken. Klimaet er tropisk til subtropisk med en varm, regnfull sommer og en lang, tørr vinter. Klippesprekkene holder en mer stabil temperatur og fuktighet enn åpen jord.

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stell av *Nephrurus asper*. Tallene her er lånt fra *Nephrurus amyae*, som er den nærmeste og best kjente slektningen med samme levevis.

Et voksent dyr skal ha et terrarium på minst 60 × 45 × 30 cm (lengde × bredde × høyde). Bunnarealet betyr mer enn høyden. Et par kan holdes sammen i et terrarium på 80 × 40 cm eller større med et skjul til hvert dyr. Hanner holdes ikke sammen, og det sikreste er ett dyr per terrarium.

Bunnen er fin sand i et lag på 2-3 cm. Gi minst to skjul med én åpning, for eksempel av korkbark, flate steiner eller en omvendt planteskål, og et fuktskjul med lett fuktig sand i den ene enden. Steiner skal stå direkte på bunnen av terrariet, ikke oppå sanden, slik at de ikke velter når dyret graver under dem. Lokket skal slutte tett og gi god ventilasjon.

TEMPERATUR

Hold bakgrunnen på 24-28 °C om dagen og et varmt sted i den ene enden på 30-32 °C. Om natten faller temperaturen til 20-23 °C.

Varm nedenfra med en varmematte under den ene enden, styrt av en termostat, og mål med et digitalt termometer ved bunnen. En svak lampe ovenfra kan supplere, men et nattaktivt dyr har ikke bruk for sterkt lys. En kjøligere og tørrere periode om vinteren med kortere dager tilsvarer tørketiden i utbredelsesområdet.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Arten kommer fra et klima med en lang tørketid og holdes tørt ved en luftfuktighet på 30-50 %. Sprøyt toppen av skjulet en eller to ganger i uken, slik at gekkoen kan slikke vann av overflaten. En vannskål er ikke nødvendig.

Det skal alltid være ett fuktig skjul med lett fuktig sand. Her ligger dyret når det skal skifte hud, og hudrester på tær og halespiss er et tegn på at skjulet er for tørt. Resten av terrariet skal være tørt, og overflatene skal være tørre igjen etter noen timer.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Arten er nattaktiv og trenger ikke sterkt lys. UVB er valgfritt; et svakt UVB-lys over en del av terrariet kan brukes når det er rikelig med skjul, slik at dyret alltid kan trekke seg bort fra det. Hold en fast døgnrytme med 12 timer lys og 12 timer mørke, og sørg for at det er mørkt om natten.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Arten lever av insekter og andre små leddyr. Gi sirisser, små kakerlakker og gresshopper som grunnfôr og av og til larver av soldatfluer, voksmøllarver eller melorm. Byttet må ikke være bredere enn avstanden mellom dyrets øyne. Nattaktive knopphalegekkoer reagerer særlig på bevegelse, så levende byttedyr er bedre enn melorm alene.

Unger får små insekter hver dag eller annenhver dag, og voksne får fire-fem insekter tre-fem ganger i uken. Insektene skal ha fått næringsrikt fôr det siste døgnet. Dryss dem lett med kalk med D3-vitamin ved de fleste fôringene og med et multivitamin én gang i uken. Halen viser hvordan hold dyret er i: en fyldig hale betyr at dyret får nok, en tynn hale at det skal ha mer.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Dyret er rolig og tåler korte håndteringer, men det er et dyr å se på heller enn å ha på hånden. Hold øktene korte og tett over bunnen, og ta det ikke opp om dagen, når det sover. Det tar gjerne et skjul i besittelse og kan lukke inngangen med sand, og det er normal atferd.

Dyret kan ikke kaste halen, så ta aldri tak i den. Når det føler seg truet, reiser det seg på bena, åpner munnen og hveser, men det er ufarlig.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hunnene kan yngle fra omtrent 18 måneders alder; tallet bygger på få dyr. Hannene kjennes på en tydelig bule ved halerota, hvor hemipenispungene sitter. Vent med å sette en hunn i avl til hun er utvokst og i godt hold.

PARRING

Avlen er sparsomt beskrevet for *Nephrurus asper*. Hos *Nephrurus amyae* og *Nephrurus levis* settes den i gang av en kjølig vinter med kortere dager, etterfulgt av varmere og lengre dager i vår og sommer. Sett hunnen sammen med hannen i et romslig terrarium med mange skjul, og skill dem hvis det oppstår uro.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger 1-2 egg om gangen. Antallet kull per sesong er ikke dokumentert; *Nephrurus amyae* legger 2-6 kull.

Eggene legges i fuktig sand. Sett inn en eggleggingskasse med fuktig sand eller en blanding av sand og kokostorv, for eksempel en plastboks med en åpning i siden, eller hold hjørnet med fuktig sand fuktig hele sesongen. Gi hunnen rikelig med kalk og insekter, slik at hun ikke blir tappet.

INKUBASJON

Flytt eggene forsiktig til en liten boks med fuktig vermikulitt eller perlitt uten å vende dem, og ruges ved 27-29 °C. Klekketiden er ikke dokumentert for *Nephrurus asper*; hos *Nephrurus amyae* og *Nephrurus levis* klekkes eggene etter 65-100 dager. Om temperaturen bestemmer kjønnet, er ikke undersøkt.

OPPDRETT AV UNGER

Hold hver unge for seg i en liten kasse med fin sand, et lite skjul og et lett fuktig hjørne ved samme temperatur som de voksne. Tilby små insekter hver dag, dysset med kalk, og veg ungene jevnlig, slik at du kan se at de vokser.

Helse og vanlige feil

De typiske problemene er de samme som hos andre jordlevende gekkoer fra tørre strøk:

- For mye fukt, som gir sopp og hudproblemer. Hold terrariet tørt med ett fuktig skjul.
- Hudrester på tær og halespiss hvis det fuktige skjulet mangler.
- For lite kalk, særlig hos unge dyr og eggleggende hunner. Dryss insektene.
- Stress fra sterkt lys eller for mye håndtering, som kan gi manglende appetitt.

Et friskt dyr har klare øyne, en fyldig hale og er aktivt om natten. Søk veterinær med erfaring med krypdyr hvis dyret går ned i vekt, ikke spiser på flere uker eller virker slapt.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.